

Čís. 8478.

Při exekuci vnuceným zřízením zástavního práva neplatí ustanovení § 15 ex. ř.

(Rozh. ze dne 22. listopadu 1928, R I 849/28.)

Soud první stolice povolil k vydobytí peněžité pohledávky proti okresní nemocenské pojišťovně exekuci vnuceným zřízením zástavního práva. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvnímu soudu, by doplnil řízení vyžádáním prohlášení ve smyslu § 15, druhá věta, ex. ř. od okresní politické správy.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Důvody:

Podle § 15 ex. ř. může proti ústavu, jenž byl prohlášen výrokem správního úřadu za veřejný a obecně užitečný, povolena býti exekuce k vydobytí peněžitých pohledávek jen na takové majetkové součástky, kterých může užito býti k uspokojení věřitele bez újmy zájmů veřejných, o něž se má ústav starati. Toto obmezení týče se jen exekucí pro pohledávky peněžité a týče se jen těch druhů exekucí, které směřují k vydobytí peněžních pohledávek, jako jest vnucená dražba, vnucená správa, kteréžto druhy exekuce by veřejné zájmy, o něž jest se ústavu starati, ohrozily tím, že by jim byly odňaty součástky majetkové nebo že by jich používání bylo omezeno nebo jemu bylo bráněno (§ 4 vládního nařízení ze dne 6. května 1897, čís. 153 ř. zák.). V tomto případě nejde však ani o vnucenou správu, ani o vydobytí peněžité pohledávky dražbou, nýbrž o její vklad vnuceným zřízením práva zástavního, který již není přípravou a prvním stupněm dražebního řízení, směřujícího k zpeněžení zástavy a k uspokojení věřitele z dražebního výtěžku, nemá tedy již za účel vynucené uspokojení peněžité pohledávky, nýbrž jest zvláštním druhem exekuce, který věřiteli umožňuje zajištění jeho pohledávky a umožňuje mu, by bez nebezpečí pro své uspokojení popřáti mohl dlužníku poshovění nebo mohl vyčkati v dobách pro dražbu nepříznivých změn poměrů. Vklad vnuceného práva zástavního poskytuje dále vymáhajícímu věřiteli možnost, by mohl, změnila-li by se osoba vlastníka zavalené nemovitosti, navrhnouti vnucenou správu neb dražbu proti každému pozdějšímu jejímu vlastníku, i když exekuční titul zní toliko proti jeho předchůdci, a to přímo u soudu exekučního (§ 138 ex. ř.). Z toho jasně vyplývá, že exekuční způsob, jež navrhuje vymáhající věřitel, neslouží k vydobytí, nýbrž k zajištění vykonatelné pohledávky, nesměruje ani k odnětí součástí majetku, ani k omezení neb k bránění v jich používání povinnou stranou, která bude moci i na dále používati nemovitostí spojených s vlastnictvím domu, způsobem dosud prováděným, aniž by byla

v tom směru nějak omezena neb obtěžována. Není zde tudíž podmínek § 15 ex. ř. a není proto potřebí vyžadovati od politického úřadu vysvědčení, že lze na nemovitosti ty vésti exekuci bez újmy veřejných zájmů, o něž se má povinný ústav starati. Není proto potřebí doplnění řízení rekursním soudem žádaného a bylo k důvodnému dovolacímu rekursu obnoviti usnesení prvního soudu.

Čís. 8479.

Byl-li před válkou zřízen doživotní výměnek pozůstávající kromě jiného ve společném stravování s hospodáři a oprávněným bylo vyhrazeno právo pro případ, že by se s hospodáři nechtěli stravovati, požadovati místo stravy peněžitou dávku 1 K denně, oprávnění pak žádali po válce (roku 1922) plnění výměnku v penězích, mají nárok na zvýšení reluta vzhledem ke zhoršeným hospodářským poměrům.

(Rozh. ze dne 22. listopadu 1928, Rv I 245/28.)

Žalobu výměnkářů proti majitelům usedlosti o zvýšení výměnkového reluta na 10 Kč denně, o b a n i ž š í s o u d y zamítly.

N e j v y š š í s o u d zvýšil výměnkové relutum na 7 Kč denně.

D ů v o d y:

Podle notářského spisu ze dne 30. října 1912 přísluší žalobcům doživotní výměnek pozůstávající kromě jiného ve společném stravování s hospodáři a jest jim vyhrazeno právo, pro případ, že by se s hospodáři stravovati nechtěli, požadovati místo stravy peněžitou dávku 1 K denně, z níž by v případě úmrtí jednoho z výměnkářů 50 h denně odpadlo. V roce 1922 vzdali se žalobci práva na společné stravování se žalovanými, rozhodnuvše se pro jeho plnění v penězích, a nyní požadují zvýšení náhradní dávky z jedné koruny denně na 10 Kč denně vzhledem k zhoršeným hospodářským poměrům, které způsobily, že se smlouvenou peněžitou dávkou na stravování nemohou vystačiti. Žalovaní se za sporu nabídli žalobcům poskytovat opětně stravu in natura, tuto nabídku žalovaní odmítli. Oba nižší soudy zamítly žalobní nárok z důvodu, že se žalobci o své újmě rozhodli pro plnění výměnku co do stravování v penězích v roce 1922, když již hospodářské poměry byly takové, že relutum na jich stravování nepostačovalo, že proto jde zhoršení hospodářských poměrů a nepostačitelnost dávky na jich výživu na jejich vrub a že tudíž není důvodu něco měniti na původní smlouvě. Dovolací soud se k tomuto právnímu názoru nepřipojuje. Pro úmluvy o výživném — a o takovou úmluvu zde, pokud se týče poskytování reluta za stravu v penězích jde — platí podle ustálené judikatury zásada rebus sic stantibus. Tato zásada vrcholí v tom, že umluvené výživné platí jen po tak